

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Ca. 23.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

proximo æqualiter periclitante, quum vtrique subuenire nequeas, prius ne tibi prospicere debeas an proximo. An etiam meliore te periclitante, teipso neglecto illum iuuare tenearis. *Proximus diligitur* (ait S. Thomas) *secundum rationem societatis in bono, id est, dilectio proximi docet socialem & communem esse debere dilectionem nostram, non priuatam, in eo bono quod ipsi rectè & ordinatè diligimus, videlicet in Deo. Consociatio autem ista est ratio dilectionis secundum quandam unionem in ordine ad Deum. Vnde sicut unitas potior est quam unio (nam ab unitate unio incipit, & principium semper in suo genere cæterorum caput est) ita quod homo ipse participet bonum diuinum (in qua participatione potissimum proximus diligitur) est potior ratio diligendi, quam quod alius associetur sibi in hac participatione.* Hæc explicatio non tollit mutuam complexum in hoc præcepto positum, sed in hoc complexu quis ordo sit tenendus, præterea docet: vt frustra propter vnum aliud conuellere Calvinus conetur.

*In Summa
2. 2. q. 26.
art. 4.*

IN MATTHÆI CAP. XXIII.

2. Sederunt super cathedram Moysi Scribæ & Pharisei. Quæcunque ergo dicunt, facite & seruate.

TORSIT hic locus Calvinum, omnesque hæreticos torquet, qui *cathedram contra cathedram, & altare contra altare erigunt, vt veteres pie & grauius loquuntur.* Docet quippe disertissimè Christus audiendos esse qui cathedram tenent, id est, qui potestatem docendi legitimam habent, vtunque aliter ipsi viuant quam docent: quod illis quidem summum dedecus ac vituperium est; ouibus autem & subditis nullum impedimentum esse debet, quo minus rectæ & sanæ eorum doctrinæ acquiescant. Versat itaque se hîc in omnem partem Calvinus. Nec apertam veritatem diffiteri potuit, nec à loci tamen corruptela abstinere voluit. *Sedet (inquit) in cathedra Moysis, qui non ex seipso vel proprio sensu, sed ex Dei autoritate & verbo præcipit.* Rectè hoc quidem. Sed quia quilibet magister mendax, qui non nisi ex seipso loquitur, venditare id sibi potest, & solet, quod ex Dei autoritate & verbo præcipiat, ægrè quidem adiecit, sed necessariò adhuc adiciendum vidit, de legitima docentis vocatione, quæ propriè ad cathedram Moysi

*Episcopalis
& pastoralis
authoritas
defenditur.*

Mosis

Mosis vel Christi pertinet. Addit igitur. *Simul tamen legitima vocatio hic notatur: quia ideo audiri Scribas iubet Christus, quod publici essent Ecclesie doctores.* Rectissime. Cur igitur, Caluine, publicos Ecclesie doctores despexisti? Cur abique legitima vocatione eiecto prius Episcopo qui cathedra illic tenebar, Genevæ post Farellum, qui primus erat, docendi munus tibi arrogasti? Cur denique eorum communionem deseruisti, quos per orbem terrarum successione ordinem custodientes, sedere in sedibus Episcopalibus vel vidisti vel audisti, & Donatistarum impietatem hac in parte imitari voluisti? Pupugit hic serpens Caluinum, & sibi ipsi male conscius, tantum facinus à sese amoliri studiosè contendit. Subiungit igitur. *Papistis satis est titulo pradiros esse, ac locum occupare, qui leges imponunt. Huc enim torquent verba Christi, quasi necessitas sit, obedenter recipere quicquid mandant ordinarij Ecclesie Præsides.* Ecce agnoscit Catholicos eorum locum occupare qui leges imponunt, & esse ordinarios Ecclesie Præsides: non tamen recipiendum esse quicquid mandant. Nonne igitur & Christo & sibi ipsi contradicit? Christo, qui de huiusmodi dixit, *Quaecunque dicunt, servate & facite:* sibi ipsi, qui dixit, *Audiri iubet Scribas Christus, quod publici essent Ecclesie doctores?* Aut ergo malè iubet hoc Christus, aut Christo contradicit Caluinus. Iubet audiri Christus. Non est necesse audire, ait Caluinus. *Obedienter quippe recipere quod mandant, audire est in sensu Christi; videlicet servare & facere ea quae dicunt.* In quas se hic angustias compegit Caluinus, qui ut schismatis sui foeditatem quoquo modo obtegeret, eodem penè halitu pugnantia protulit.

Sed placuit illi magis posterior assertio; quam ut astruas, Christum quoque sibi contradicere bonus interpret monstrare vult. Addit enim. *Atqui satis superq; haec calumnia refellitur altero Christi edicto, ubi à fermento Phariseorum averti iubet.* Calumniam vocat ipsam Christi doctrinam de audiendis Scribis & Phariseis super cathedram Moysi sedentibus. Hanc ab ipso Christo per alterum eius edictum satis superque refelli ait. Nonne bellus interpret Caluinus, qui Scripturas inter sese committit? qui Christi doctrinam calumniam vocat? qui Christi hoc loco doctrinam ipso Christi edicto refellit? Sed quomodo tandem refellit? Sequitur. *Si rejicere authore Christo non tantum fas est, sed etiam oportet, quicquid pura legis doctrina de suo Scriba admiscet, certi non sine delectu & iudicio amplecti convenit, quicquid ipsi*

August.
Epist. 163.

Caluinus
& Christo
& sibi con-
tradicit.

Matt. 23.
Christi do-
ctrina Cal-
uino calum-
nia est.

mandare libuerit. Hæc ille. Caterum quo sensu à fermento Phariseorum Christus cauere iusserit, & quòd illud Christi edictum huic eius mādato nihil repugnet, ad illa ipsa verba (suprà cap. 16.) contra Calvinum demonstrauimus. Summa est, quando ex cathedra loquuntur qui cathedram legitime tenent, id est, quando iuxta doctrinam à maioribus suis continua successione acceptam docent, audiendos illos esse ut Christus hîc mandat; quando verò non à maioribus acceptam, sed suam aliquam nouam & propriam doctrinam adferunt, quasi fermentum pessimum reuiciendam esse. Atque hoc modo, quatenus super cathedram sedent, *seruare & facere oportet* quæ dicunt, obedienter recipere necesse est quicquid mandant: quatenus sua fermenta admiscunt, cauendi sunt. Hoc hæreticorum schisma nihil iuuat. Hoc legitime Prepositorum Ecclesiæ authoritati nihil derogat.

Pergit tamen Calvinus ut Ecclesiæ magistris obtemperandum non esse doceat. *Deinde (inqui.) si hominum preceptis suorum conscientias hic Christus obstringeret, falso alibi pronuntiaret frustra Deum coli hominum mandatis.* Ecce rursum probare vult non esse audiendos Ecclesiæ doctores, quos Christum audiri iubere dixerat. Rursum & sibi & Christo contradicit. Hæc hæreticorum nefaria impietas est, apertissima Scripturæ verba, ex aliis eius verbis iniquissime detortis, peruertere & corrumpere. *Quo sensu Christus dixerit, Frustra me colunt docentes doctrinas & mandata hominum,* supra cap. 23, prolixè explicuimus; & illa verba huic Christi mandato nihil aduersari, contra Calvinum demonstrauimus. Concludit Calvinus. *Hinc apparet Christum eatenus populum hortari, ut Scribis pareat, quantisper in pura & simplici legis interpretatione manent.* Christus non hortatur tantum sed & iubet populum (*Seruare & facite*) Scribis parere, non quidem quatenus legis interpretationem puram tradunt, de qua populus iudicare non potest puræ & simplex an impura & adultera sit; sed quatenus *in cathedra Moysis sedent*, id est, quatenus traditam sibi & acceptam à maioribus doctrinam administrant: de quo populus iudicare, & nouam an veterem doctrinam sic quam adferunt discernere, facile potest populus iam orthodoxus ac fidelis: qualè hîc Christus alloquebatur.

Sed pulchrum est quod ex Sancto Augustino quædam profert Calvinus, quasi stimulo veritatis adactus, quæ & hunc locum appositè elucidant, & luctam hanc & recalcitrationem Caluini inanem atque impiam fuisse demonstrant. *Scitè*

enim Augustinus (ait Calvinus) & appositè ad Christi mentem Scribas super cathedram Moysis sedendo legem Dei docuisse exponit, ideoque omnes debuisse vocem pastoris per ipsos audire tanquam per mercenarios. Quibus verò continuo post subiicit, Deus ergo per illos docet. Sua verò si docere velint, nolite audire, nolite facere. Tract. in Ioan. 46. Cui sententià respondet quod idem tradit lib. 4. de doctrina Christiana. Quoniam boni fideles non quemlibet hominum, sed ipsum Deum obedienter audiunt, ideo utiliter audiuntur qui etiam utiliter non agunt. Cathedra ergo non Scribarum, sed Moysis, cogebat eos bona docere etiam non bona facientes. Sua enim agebant in vita sua, docere autem sua, cathedra eos non sinebat aliena. Hic præter solitum circa Scripturæ Evangelicæ sensum Augustinum proferre Calvinus voluit; sed contra caput suum tantum Doctorem protulit. Uterque locus de fermento doctrinæ malæ vitæ in doctore veritatis, non de fermento doctrinæ propriæ in falso magistro loquitur; & quidem, ut fatetur

Malis Pro-
positu obe-
diendum.

Augusti-
nus à Cal-
uino con-
tra scrip-
tum cita-
tus.

De Doct.
Christ. lib.
4. cap. 27.

Caluini
dolus ma-
lus.

Calvinus, appositè ad mentem Christi hoc loco. Neque enim hic Christus aliud docet, quàm doctores veritatis secundum veritatem non ambulantes, in eo quod docent audiendos, in eo quod malè ambulant non sequendos esse. Quæ doctrina contra aliam Caluini & Calvinistarum hæresim plurimum valet, quapropter peccata Pontificum & cleri Catholici (quæ quàm possunt studiosissimè exaggerant) nec Pontificibus nec clero Catholico obediendum esse vociferantur. Sed Caluini sensum schismaticum, quòd sedentibus in cathedra obedire nõ sit necesse, Augustini verba nulla ex parte insinuant. Imò si posterioris loci verba integrè posuisset Calvinus, illum apertè refutassent. Sic enim habent integra Augustini verba, à Caluino artificiosè mutilata. Quoniam boni fideles non quemlibet hominum, sed ipsum Deum obedienter audiunt, qui ait, Quæ dicunt, facite, quæ autem faciunt, facere nolite, dicunt enim, & non faciunt: ideo audiuntur utiliter qui etiam utiliter non agunt. Sua enim querere student, sed sua docere non audent, de loco scilicet superiore sedis Ecclesiasticæ, quem sana doctrina constituit. Propter quod ipse Dominus, priusquam de talibus quod commemoravi diceret, præmisit, Super Cathedram Moysi sederunt. Illa ergo Cathedra non eorum, sed Moysi, cogebat eos bona dicere etiam non bona facientes. Agebant ergo sua in vita sua, docere autem sua, Cathedra non permittebat aliena. Hæc Augustinus, ex cuius verbis callide reiicitur Calvinus: Sua docere non audent, de loco

loco
con-
qui
que
loqu
Ne
qui
loco
loco
plur
sunt
stati
& pr
fiet,
nequ
præ
sine.
posi
luta
bona
Cath
eund
libro

II
Q
tem
pro r
Dei,
titul
seruo
clesia
verbo
quod
seruic
homi
quod
meri
ras a
clesia

loco scilicet superiore sedis Ecclesiastica, quem sana doctrina constituit. Hæc quippe verba ipsam causam attingunt, cur qui cathedram Christi tenent, sua docere non audent, ideoque necessariò ab omnibus audiendi sunt. Nempe quia *de loco Cathedra loquuntur Sedis ecclesiastica, quem sana doctrina constituit.* sana do. strina. Non quia qui illum locum tenet, docere falsa non possit; sed quia qui falsa docet, illum locum tenere nequeat. Illum enim locum *sana doctrina constituit*: quam qui non docet, ab illo loco depellitur, ut Nestorius, Eunomius, Eudoxius, alique plurimi Ecclesiasticæ sedis loca tenentes à suis locis depulsi sunt, quia sanam doctrinam deseruerunt. *Cathedram Ecclesiasticam, ait Augustinus, sana doctrina constituit*: id est, cura & providentia Dei de Ecclesia sua factum temper est, sit, & fiet, ut quum contra eius Ecclesiam portæ inferi prævalere nequeant, & sine legitime vocatis pastoribus portæ inferi prævalerent, legitime succedentes Pastores nunquam desint. Unde alibi S. Augustinus. *Cælestis magister de malis Propositis securam suam plebem fecit, ne propter illos doctrina sacræ Cathedra desereretur: in qua coguntur etiam mali bona dicere. Neque enim sua sunt qua dicunt, sed Dei, qui in Cathedra unitatis posuit doctrinam veritatis.* Hæc ille. Vide eundem in libro de Pastoribus cap. 10. & contra Petilianum libro 2. cap. 51.

Epist. 166.

II. Qui maior est vestrum, minister vester erit.

Quum doceat hic locus, eumque semper Ecclesia sic intellexerit Catholica, summam in Ecclesia dignitatem non imperium esse tyrannicum aut profanum, ubi stat pro ratione voluntas, sed ministerium ad utilitatem populi Dei, idemque summus in Ecclesia Dei minister aptissimo titulo à multis iam seculis professus fuerit, vocans se *seruum servorum Dei*, profanus Calvinus, cui omnia Catholicæ Ecclesiæ displicent, hunc ipsum titulum, hoc maxime Christi verbo fundatum, ore rabido arrodit. *Quid (inquit) prodest quòd Papa tyrannicis legibus oppressurus miseras animas, se servum servorum Dei præfatur, nisi ut palam insultet Deo, & hominibus probrosè illudat?* Hæc ille. Quid verò prodest quòd superbus & maleficus hæreticus Calvinus, tam innumeris Scripturæ Evangelicæ corruptelis oppressurus miseras animas, se ministrum verbi venditat, & supremo in Ecclesia Christi Sacerdoti impuro ore maledicit, nisi ut palam

Calumnia
Calvini
probrosa.

Joan. 21. insultet Christo, qui Petro dixit, *Palce oues meas*, & in vna
Cyprian. in *Petri Cathedra vnam Ecclesiam suam monstrauit*, & omni-
lib. de vni- bus hactenus Christianis probrosè & impiè illudat, qui à
tate Ecclē. rot iam seculis huius Sedis Apostolicæ primatum constanter
& vnanimiter agnouerunt. Quomodo autem intelligenda
sunt illa Christi verba, *Qui maior est vestrum, minister vester erit*,
suprà ad Matth. cap. 20. explicatum à nobis est, vbi eadem doctrina
à Christo latius tradita, à Caluino quoque corumpitur & impugnatur.

15. *Circuitis mare & aridum vt faciatis vnum proselytum; & cum factus fuerit, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos.*

Maledictus
Caluini
calamus.

Torquet hunc locum Caluinus contra Monachos, quos ait *sedulo vndique proselytos corradere, sed quos exhereditatis & impura vita hominibus reddant profusus diabolos*. Maledictum hoc est è triuio arreptum, & panico hæretici hominis furore dignum. Cæterum res ipsa omnium oculis exposita loquatur, non multo verius in nostri temporis hæreticos hæc verba quadrent. Audiamus hac de re proprias ipsorum confessiones, ne simulatis aut alienis eos criminationibus grauare videamur. Lutherus ad nouum suum Euangelium corrasit quos potuit. Quales illi accepta Lutheri doctrina euaserint, ipse loquatur Lutherus. *Mundus* (inquit) *indies fit deterior. Sunt enim homines magis vindicta cupidi, magis auari, magis ab omni misericordia remoti, magis immodesti, & indisciplinati, multoque deteriores quàm fuerunt in Papatu*. Hæc ille. Accedat alius & primarius Lutheranae sectæ Magister, Musculus. *Ita nunc sunt* (inquit) *res Lutheranorum, vt si quem magnum numerum nebulonum, praedictorum ultorum, impostorum, feneratorum, atque id genus veteratorum videre iuuet, is in ciuitatem, in qua Euangelium docetur, introeat: plurimos nimirum illo in loco inueniet. Et paulò post. Verum est certè, siue inter ethnicos, siue Iudeos, siue Turcas, aliisque infideles nullos inueniri magis effrenes, & apud quos minori in pretio sit honestum, atque virtutes, quibus adeo omnia culpa vacant aut nihil propemodum vitio datum, quàm apud Euangelicos, apud quos omnia vincula Demos excussit*. Hæc ille. Adiciamus nunc recentiores Euangelicos, qui nos ipsi edoceant, quales eorum proselyti sub noui Euangelij professione euaserint. Prodierunt anno 1574
Tubingæ

Protestan-
tium im-
puritas re-
ste Luthero
In serm.
Dom. 1.
Aduentus
in ostilla
domestica
Musculi
de eodem
testimo-
nium.
In lib. de
Prophetia
Christi.

Tubingæ excusæ Conciones de Planetis auctore Iacobo Andrea, siue de vitiis & capitalibus peccatis, tunc in Germania apud ipsos Euangelicos regnantibus. In eo libro post alia multa ita legimus. *Alia Germanorum pars permittit quidem ut predicetur verbum Dei, verum nulla subsequitur emendatio, sed dissoluta, epicurea, & belluina vita, in comessationibus, symposiis, auaritia, superbia, nominis diuini blasphemia. Atque hic non minus quàm Papiſta in sua idololatria redargui non sustinent. Grauis & Christiana modestia ac disciplina quam Deus verbo suo tam grauiſſe præcepit, & à Christianis requirit, tam illis dura videtur, ut ad eam opere complendam nouus sit Papatuſ nouiſque monachiſmus oporteat. Didicimus (inquiunt illi) nos per ſolam fidem in Ieſum Chriſtum ſaluos fieri, qui morte ſua omnia noſtra peccata expiuit, nec poterimus noſtro ieiunio, eleemoſyna, oratione, aliſve operibus pro eisdem ſatiſfacere. Miſſam igitur faciatis operum horum inculcationem: facile ſiquidem poſſumus per Chriſtum ſalui fieri, omnemq; ſiduciam in ſola Dei gratia & Chriſti merito collocamus. Atque ut vniuerſus orbis videat eos à Papatu alienos, nec in operibus ſpem ponere, idcirco nihil bonorum operum faciunt, locòq; ieiunij comellantur & inebriantur totos dies ac noctes: pro eleemoſynis pauperes expilant & deglubunt, pro oratione execrantur & blaſphemant nomen Domini uſq; adeo profanè, ut ne Turce quidem & Sarraceni tantam in Chriſtum impietatem designent. Pro humilitate regnat ſuperbia, faſtus, ferocia, luxus veſtimentorum, &c. Hac omnia Euangelij prætextu defenduntur, & nihilominus perſuadent ſibi homines inſeliciffimi ſinceram ſe habere fidem erga Deum in cordibus ſuis, ſe Deum habere propitium, ſe meliores idololatriſ & apoſtatiſ Papiſtiſ. Hac illæ cõciones, multòq; plura, nihil nouum loquuntur quod non omniũ oculis incurrat, qui cum Euangelicis ſeu Lutheranis ſeu Caluiniftis conuerſantur. Sed ſatiuſ duxi, ex tabulis potiùſ conſignatis cum illis agere, quàm (ut Caluinuſ. hinc facit) publici accuſatoris perſonam gerere. Quod autem ipſi de ſeiſiſ Lutheranis conqueſti ſunt, hoc tam Lutheranis quàm Caluiniftis acerbè obicit Anabaptiſtarum Doctor non iucelebris Menno Simoniuſ hiſ verbis. *Hac diſſoluta doctrina (nempe, ſolam fidem ſine bonis operibus ſaluare) effrenem & rudem populum, maiores & minores, ciues & plebem aliquam ad tam diſſolutam & belluinam viuendi rationem induxerunt, iſq; frenum ita laxarũt, ut tam impiam & abominabilem vitam inter Turcas & Tartaros**

Iacobi Andrea testi-
moniu de
eodem.

Sola fides
quid pro-
teſtantes
docuerit.

In lib. de
vera Chri-
ſtiana fi-
de, tit. de
fide Lu-
theran.

In lib. *Fun* inueniri non putem, qualem inter istos videre licet. Hæc ille
damerum, de Lutheranis solis. Alio in libro tam Sacramentarios quam
ditio tit. Lutheranos ita depingit. Scio verè (inquit) quòd sunt extra
de doctrina Christi Spiritum, missionem, & verbum, & quòd in doctrina
cōcionato- sua, & actionibus, hominum fauorem, honorem, superbiam, red-
rum. ditus, splendidas domos, & iucundam ac voluptatibus affluen-
Sacramen- tem vitam non minus quarunt quàm Papiæ. Et paulo post
tariorum utramque sectam alloquens: Vos ipsi (inquit) i) estis qui disso-
pietas. lutam carnalèmq; vitam ducitis, qui Christum crucifigitis ier-
In lib. de rum, qui blasphematis Spiritum eius, & gratiam eius contem-
Christiana prui habetis. Hæc ille. Tandem de ipsis Sacramentariorum
fide, tit. de & Lutheranorum concionatoribus ita scribit. Cùm ad concio-
fide Cana- natores eos peruenitur, qui se gloriantur habere Dei verbum,
nea mulie- quosdam manifestè ac aperte mendaces, quosdam ebriosos, quos-
ra. dam vsuarios & maledicos conuitatores, quosdam persecuto-
 res & proditores innocentum esse deprehendes. Quomodo etiam
 illorum quidam se gerant, & qua ratione uxores suas consecui
 sint, quales etiam uxores habeant, id ego Domino atque ipsis
 etiam committo. Vitam quietam, otiosam, desidem, & iucun-
 dam ducunt. Seductionibus & adulatoribus sese alunt de rapi-
 nis Antichristi, & raniùm concionantur quantum terrenus &
 carnalis magistratus ferre atque audire vult. Hæc ille & alia
 adhuc infinita de vtriusque huius sectæ hominibus. Non sunt
 hæc è triuis arrepta conuitia, sed ex ipsis nouis huius Euan-
 gelij magistris (Euangelium quippe hoc nouum quælibet si-
 bi secta vendit) literis ac monumentis consignata testimo-
 nia. Plura hæc de re alibi dicendi locus dabitur, vbi similem
 hanc scabiem tangendi occasionem Caluinus dabit.

19. *Stulti & cæci. Quid enim maius est, donum, an
 altare quod sanctificat donum?*

Hanc Pharisæicam superstitionem & impietatem, qua
 ex auaritia & rapacitatis tulio res oblatas, quarum par-
 ticipes fiebant, ipsi templo & altari præponebant, tanquam
 superstitionem in populo causam, quæ ab ipso Deo eiusque
 cultu homines auocarent, à Christo hoc loco reprehendi; &
 in hac reprehensione Christi intemum præcipuè consisteret;
 atque in eadem superstitiones Catholicam hodie Ecclesiam
 fœdè prolapsam esse; declamatur hoc loco Caluinus. Sed tam
 in ipso præsentis disputationis scopo aberrat, quàm impiè
 Christi sponsam exagitat. *Hoc delirium* (ait Caluinus) quòd
 plus

plus reuerentia auro templi & sacris oblationibus quam templo & altari Iudei deferrent, à Scribis & Sacerdotibus profectum fuisse credibile est. Fuit autem non minus perniciosus quam stultus error, eò quòd populum ad crassa figmenta abduceret. Nihil procliuus est quam homines à puro Dei cultu delabi. Huius ergo veli obtentu, Satana promptum fuit procul à Dei intuitu abstrahere, qui iam plus aquo ad stultas imaginationes tendebant. Hac ratio est cur eum errorem tam duriter Christus castiget.

Hac ille. Sed toto cœlo à vero Christi intento aberrat. Christus enim hoc loco non turbas aut populum, sed Scribas & Pharisæos (sacerdotes vocat Calvinus, à quo verbo Christus ablinuit propter honorem sacerdotij, tamen Scribæ isti & Pharisæi plerique sacerdotes essent) reprehendit, nec superstitionem in populo, sed cæcitatem & ignorantiam Scribarum in doctrina manifestè arguit. Stulti (inquit) & cæci Scribæ & Pharisæi. Illorum cæcitas & stulticia erat, plus reuerentia tribuere auro & oblationibus quam templo & altari, quatenus videlicet iuramenta per aurum & oblationes facta iurantes obligare, per templum & altare facta non obligare docebant. Hanc ineptam & præposteram eorum doctrinam ex auaritia

Populi superstitionem sine causa exagitat Calvinus.

fortasse natam, sed in altero eorum errore præcipue fundatam, quòd per creaturas iurare licitum esse existimabant, in hoc quarto Væ propriè & ad literam Christus reprehendit.

Pharisæorum proprius error hu verbis taxatus.

Hanc enim ob causam docet Christus per Deum eos iurare, qui per templum aut per cœlum iurant. Nullam hinc superstitionem aut populi aut Scribarum Christus perstringit, sed in proximo sequenti Væ illud crimen arguit. Ita Calvinus torquet hunc locum, & obrotto collo trahit ad sui cerebri idolum, quod passim ille sacris in Scriptis magna cum reuerentia & pompa quasi in theatro venerandum proponit: nempe ex superstitionis cultibus nasci Dei contemptum Dei quidem cultum supersticio fœdè contraminat & eneruat, sed à Dei intuitu non magis abstrahit, quam auaritia ab affectu pecunie. Verum istud huius loci non est, nec de hoc vitio in hac sententia Christus disputat.

Superstitione non parit Des contemptum.

Nunc ut Ecclesiam Catholicam hoc loco taxat Calvinus, eius odio suos lectores perpetuò imbuens, videndum est. Primum in genere garrit. Sic (inquit) videmus in Papatu innumeris artibus auctus fuisse superstitiones, quæ sacrifici præde inhiarent: qui adhuc quotidie multa excogitant, quibus stultum vulgus magis dementent. Hæc accusatio generalis absque vlla facti specie iniecta, non nisi ex dolo malo proficiscitur. Dolosus

Superstitionu falso arguitur Ecclesia.

quippe (vt dici solet) versatur in generalibus, & nihil est facilius quàm muliercularum more generaliter in quemuis obuium aut transeuntem debacchari, aut canum more molestissimè allatrare. Tandem quibusdam interiectis, vt aliquid accusatione dignum dixisse videatur, ait: *Et tamen Papiſtas nō puduit ſacrum Dei nomē ad turpius ludibriū prostituere. Nam apud illos pluris est frustum putridi cadaueris tangere, quā sanctum veriusque testamenti volumen, vel etiam leuare in calum manus.* Patrefacta nunc & in certam facti speciem adducta accusatione, quis eius pudendam turpitudinem non videt? Primum Sanctorum corporum reliquias *putridi cadaueris frustum vocat.* Cui plusquam Vigilantio & procacius infanti respondet S. Hieronymus contra Vigilantium scribens. Dixerat in Ecclesia sua Vigilantius. *Prope ritum gentilium videmus sub pretextu religionis introductum in Ecclesiis, quum puluisculum nescio quod in modico vasculo pretioso linteamine circumdatum osculantes adorant.* Cui respondet in hūc modum Sanctus Hieron. *Quid est illud, nescio quid, scire desidero. Expone manifestius, vt tota libertate blasphemēs (Hoc iam fecit Calvinus, non puluisculum nescio quod, sed putridi cadaueris frustum dicens) Doles martyrii reliquias pretioso velamine operiri, & non vel pannis vel cilicio colligari, vel proijci in sterquilinum.* Ergo sacrilegi sumus quando Apostolorū basilicas ingredimur? *Sacrilegus fuit Constantinus Imperator, qui sanctas reliquias Andrea, Luca, & Timothei transtulit Constantinopolim, apud quas demones rugiunt, &c. Sacrilegus dicendus est & nō Augustus Arcadius, qui ossa beati Samuelis longo post tēpore de Iudaea transtulit in Thraciam: Omnes etiam Episcopi non solum sacrilegi, sed & fatui iudicandi, qui rem vilissimam & cineres dissolutos (aut vt Calvinus loquitur, putridi cadaueris frustum) in serico & vase aureo portauerunt? Stulti omnium ecclesiarum populi, qui occurrerunt sanctis reliquiis, & tanta letitia, quāsi presentem viuentēque Prophetam cernerent, susceperunt: vt de Palaestina vsque Chalcedonem iungerentur populorum examina, & in Christi laudem vna voce resonabant?* Hæc Hieronymus. Hanc ergo à mille ducentis annis Ecclesiam Christi antiquissimam accuset Calvinus, non Papiſtas præſentes, si reliquias corporum sanctorum veneratur. Sed quod Calvinus vt *putridi cadaueris frustum* tanta cum nausea fastidit, quomodo alij etiam non minus antiqui & celebres Patrum singulari in honore habendum censuerint, iam olim ostendimus ex Augustino, Basilio, Ambrosio, Gregorio Nazian-

Reliquiarū
veneratio
antiquissi-
ma.

zeno,

zeno, aliisque Patribus in Prompr. Catholico.

Sed (inquit Calvinus) *pluris hoc faciunt Papista quam sanctum utriusque testamenti volumen, vel etiam leuare in calum manus.* Quid ergo? vult Calvinus libros ipsos Sacrae Scripturae eadem veneratione à nobis coli, qua Sanctorum coluntur reliquiae; & non iam cadaueris humani frustra, sed vel pecorum mortuorum pelles, vel putridos panniculos in Ecclesiis reuerenter proponi, & à nobis in honore haberi? Dolet quippe pluris à nobis Sanctorum reliquias fieri quam volumen Biblicum. Eodem igitur & pari honore affici desiderat. Cæterum vnde factum est vt ad Sanctorum reliquias Dæmones rugierint, torti & eiectioni fuerint, multaque fidelibus beneficia impertita, ad Bibliorum contactum vel præsentiam nihil huiusmodi contigerit? An non manifestè docuit Dei Spiritus in Sanctorum reliquiis, ipsos Sanctos, & in Sanctis Deum ritè ac debitè coli: in libro verò Biblico seu chartaceo seu in membranis pretiosissimis descripto, Deum coli nolle; sed in Scripturis illis sanctis, quatenus ore magistrorum exponuntur, vel cum pia ac sancta meditatione leguntur, sanctam suam voluntatè nobis patefacere voluisse: ad doctrinam quidem & executionem eorum quæ in illis libris docentur, non ad ipsorum librorum venerationem aliquam? Nullam igitur iniuriam sacris voluminibus facimus, quòd folia & chartas non veneramur. Pluris autem nos Sanctorum reliquias facere quam in calum leuare manus, id est, quam puras & pias ad Deum orationes funderè, proterua Caluini calumnia est. Quum enim ipsas reliquias sic veneramur, vt earum inspectio & contactus ad inuocandum Deum per Sanctos suos, id est, ad leuandas manus nostras in cælum directè nos moueant & excitent, insanus est qui medium fini nos interponere garrit. Catholici semper ita Sanctorum reliquias venerari didicerunt, vt puras ad Deum orationes facere pietatis studium multo excellentius esse semper intelligerent.

21. *Decimatis mentham, & anythum, & cuminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, misericordiam, & fidem.*

Hanc quoque criminationem Pharisæis à Christo iustissimè intentatam, Ecclesie Catholice similiter intendendam pro suo sibi sumit imperio Calvinus. Sic (inquit) *videmus hodie Papistas, quum transgrediuntur summa Dei præ-*

cepta, valde ardentem in frigidis ceremoniis satagere. Maledico conuicatori breuiter respondeo. Videmus hodie Calvinistas quum nulla Dei præcepta seu magna, seu parua obseruari à quoquam posse, nec eorum obseruationem ad salutem quicquam facere dogmatizent, valde ardentem in solius fidei commendatione satagere, de operibus autem legis præstandis, de iudicio, misericordia, & fide, vel, vt Lucas loquitur, de ipsa charitate Dei & proximi, adeò nihil sollicitos esse, vt omnibus sese flagitijs ac sceleribus doctrinæ suæ conformiter contaminauerint, quod etiam supra ex illustribus suorum hominum testimonijs confirmatum dedimus. Suauet homines iustitiam legis à Catholicis fastuosè exigunt: sibi ac suis nullam legis iustitiam imponi sinunt.

29. *Aedificatis sepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta iustorum, & dicitis. Si fuissetis in diebus Patrum nostrorum, non essemus socij eorum in sanguine Prophetarum. Itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filij estis eorum qui Prophetas occiderunt. Et vos implete mensuram Patrum vestrorum.*

Hic verò Calvinus amplam sibi datam materiam ratus, in cultum ac religionem Catholicorum latius ac plenius excurret. Iudæorum quos Christus arguit, hypocrisis, & impietas hæc erat, vt sepulchra quidem veterum Prophetarum magnificè extruerent atque ornarent, & eorum persecutores grauitè reprehenderent, ipsimet tamen eadem impietate & Dei Prophetas persequendi libidine laborarent: quod in Ioanne primum (nam ex Phariseorum consilio eum in carcerem Herodes coniecit) postea in Christo iam perpetrauerant, & in Christi Apostolis ac discipulis vberius postmodum patratu erant, vt illis hoc loco Christus prædicat. Hæc illorum insignis hypocrisis erat, Prophetarum monumenta ornare, ipsosque Dei Prophetas identidem missos ad necem quærere. Iam hanc totam, & similem impietatem Catholicis horum temporum maximèque Ecclesiarum Præpositis impingit Calvinus. Audiamus Diaboli voces & calumniatoris mendacia. *Huius (inquit) rei nimis illustre in Papatu cernitur documentum. Nam Apostolorum & Martyrum legitima veneratione contenti, diuinos illis cultus assignant, & quoscunque congerant honores, non putant se modum excedere.* Mentitur hic Satan, & fratrum nostrorum

nostrorum accusator pessimus. Nullos Apostolis aut Martyribus diuinos cultus assignimus. Aliquos in specie huiusmodi cultus nominare Caluinus debuit. Nunc generaliter nebulo loquitur, quia hoc illi facilius fuit. Dolosus enim & mendax versatur in generalibus; & qui male agit, odit lucem, nec venit ad lucem, in particulari & expresse non loquitur, ne arguantur mendacia eius. Huiusmodi crassis mendaciis crassi Caluinistæ à Caluino sese deludi & irrideri sunt passi. Cætera hominis videamus; & quomodo in cathedræ Christianæ magistris exagitantis Christi partes agere contendat, dispiciamus. Interea (inquit) *sauendo contra fideles, ostendit qualis futura sit sua pietas erga Apostolos, & martyres, si hodie superstites idem quod olim munus obirent. Cur enim tanta in nos rabie exardent, nisi quia eam doctrinam recipi ac vigere cupimus, quam suo sanguine obsignarunt Apostoli & martyres?* Porro quum sanctis Dei seruis pretiosior ea fuerit quam propria vita, an huic parcere qui eam tam furiosi persequuntur? Scilicet Lutherus ac Caluinus sunt Ioannes Baptista & Christus, quos hodie Pharisei persequuntur. Hatum sectarum magistri Apostoli sunt horum temporum & martyres. Tota eorū doctrina ipsissima est quam Apostoli tradiderunt. Hoc nisi totum Caluino concedas, tota eius fabula in risum vertitur. Sed si Apostoli aut Apostolicæ doctrinæ restauratores Caluinistæ sunt, quid Lutherani, quid Anabaptistæ, quid tot aliæ sectæ sunt, quas vna Catholica merito persequitur Ecclesia? Deinde an non Catholicorum quoque illa vox est imprimis & vera & solida? *Eam doctrinam recipi ac vigere cupimus, quam suo sanguine obsignarunt Apostoli & martyres?* Nec Apostoli, nec totæque martyres aliam doctrinam suo sanguine obsignarunt, quam quæ ab Apostolorum tempore per totæ ætates ac secula ad nos deriuata est. Nec Caluiniana, nec Lutherana, nec Anabaptistica dogmata ante hanc ætatem exorta sunt; suis & authoribus distincta, & profanis cuiusque sectæ vocibus separata. Iterum ergo non nisi generalem instiuit hæc accusacionem criminatorem Caluinus, eo fundamento nixam quod non ab aduersariis modò quos accusat, sed & à qualibet secta vendicatur.

Reliqua adhuc dispiciamus. Sufficit ergo (inquit) *candelis, floribus, omniq; pomparum genere Sanctorum imagines ornent ut libuerit. Si nunc viueret Petrus, eum discerperent, lapidibus obruerent Paulum. Si Christus ipse adhuc ageret in mundo, eum lento igni vscularent.* An huius hominis aut ineptiæ

Sanctorum
veneratio
defenditur.

Ioan. 2.

*Candelaria
& florum
pompa cir-
ca S.S. re-
liquias.*

ineptiæ aut impietati aliquid addi potest? Quid ineptius quam ex suffitu, candelis, floribus, similiq[ue] pompar[um] genere ad Sancto[rum] imagines exhibito, quod diuini honores eisdem affingantur, declamare? Tenuiter ille de Deo sentit, qui has ceremonias ad honores diuinos pertinere existimat. Sola sacrificia siue externa siue interna ad cultum propriè diuinum pertinere, qui de Deo rebusq[ue] diuinis hactenus disputarunt, semper iudicauerunt. An diuinos honores arca testam[en]ti aut vetus tabernaculum habuit, quæ suffitu, candelis, floribus, varióque alio pompar[um] genere, partim ex Dei præscripto, partim ex piorum Patrum religiosa veneratione ornata fuerunt? Hæc ab honore & cultu soli Deo debito omnes Dei cultores lato semper discrimine distinxerunt. *Quicumque accendunt*

*In epist. ad
Riparium.*

cereos ad memorias martyrum (ait D. Hieronymus) secundum fidem suam habent mercedem. Illud fiebat olim idolis, & idcirco detestandum: hoc fit nunc martyribus, & ideo recipiendum est.

*In Epita-
phio ad Ho-
ludorum.*

Laudat idem Neporianum presbyterum quod *Basilicas Ecclesie, & martyrum memorias, diuersis floribus & arborum comitiumq[ue] pampinis adumbrari, ut quicquid placebat in Ecclesia tam dispositione quam visu, presbyteri studium ac laborem testaretur.* Commemorat S. Augustinus ad reliquias S. Stephani, quum publicè ab Episcopo per plateas deferrentur, *mulierem cecam, ubi flores quos ferebat, pignoribus sacris impositos, oculis postea admonisset, visum recepisse.* Ad memoriam quoque sancti Stephani flores super altare poni ac reliqui solitos, ex alterius occasione miraculi, idem narrat ibidem celeberrimus Doctor. An hæc antiquissima Ecclesia diuinos propterea honores martyribus deulit? aut hi celeberrimi Doctores vel idololatræ fuerunt, vel idololatriam in aliis commendarunt?

*De ciuit.
Dei lib.
22. cap. 8.*

Sed hac omissa putida Caluini calumnia, vide hominum impietatem. Petrus, Paulus, Christus ipse ita Catholicis odio & execrationi sunt, ut si denuo superessent, indignissima illos necesse conficerent. *Quis vel Turca vel Iudæus hanc de Catholicis Christianis opinionem vel semel in animum demittere?* Sed quouis aut Turca aut Pagano sceleratior Caluinus non animo tantum tam atrocem criminationem concipere, aut leuiter apud paucos effutire, sed & publicis monumentis consignare, adeoque in diuini verbi explicatione, quasi veritatem certam ac sacram, sacre Scripturæ lectoribus totiq[ue] posteritati commendatam ac testatam facere ausus est. *Palpandam se præbet nefarij hominis malevolentia, quæ nullis*

*Caluinus
quous Tur-
ca proca-
cior.*

mod
imm
pias
nibu

47

Q
peru
voca
re, ho
nem
ne pe
credu
ueri
qui se
aut a
omni
proba
nem a
deo, v
rande
miser
pōst
qua p
in pa
copic
ad hu
pturi
quod
rem h
non p
catur
velle
cūm
luntar
nend
accip

mode

modestia finibus contineri potuit. Nihil quam suam ipse immedicabilem animi aegritudinem prodidit: & quam impias animo cogitationes foueret, hac virulenta oratione omnibus contestatum voluit.

47. *Quoties volui congregare filios vestros, sicut gallina congregat pullos suos sub alis suis, & noluisti?*

Quia hæc Christi verba contra duo sua paradoxa manifestè facere Calvinus aduertit, eorum sensum studiosè peruerit. Vidit ex hoc loco arbitrij libertatem stabiliri, quæ vocanti & volenti Deo repugnet, quia eo volente congregare, homines congregari nolunt. Vidit ex hoc loco non omnem hominis circa salutis opus voluntatem ex Dei electione pendere, sicut ille singulariter docet, affirmans omnes qui credunt & conuertuntur, ex prædestinante Dei gratia conuerti, neminem iustificari nisi electum, & nunquam perire qui semel iustificatus est: vt sic apud eum nulla sit sufficiens aut adiuuans Dei gratia, sed sola operans & efficax. Quæ omnia docet Instir. lib. 3. cap. 24. *Quod (inquit) hic locus ad probandum liberum arbitrium, & arcanam Dei prædestinationem abolendam, à sophistis arripitur, facilis est solutio. Respondet, voluntatem Dei, cuius hic fit mentio, ab effectu esse considerandam. Quia videlicet verbo predicationis omnes ad se promiscuè vocat, merito dicitur omnes ad se colligere. Et paulò post: Miror quosdã ita præfracto esse cerebro, vt ἀδύνατον ἀβέβαιον, quæ passim in Scripturis occurrens nihil eos offendit, tantùm hac in parte non admittant. Mox alibi dicit se hoc argumentum copiosè tractasse. Id verò fecit loco præallegato num. 17. Sed ad hunc locum nihil aliud responderet, quàm sicut in alijs Scripturis Deus dicitur irasci, brachia & manus extendere, quia quod humanum est, ad Deum transfertur, sic & in hoc loco se rem habere. Censet ergo Calvinus voluntatem Dei hoc loco non propriè & formaliter, sed metaphoricè accipi, vt illud dicatur velle quod ab effectu aliquo vocationis externæ videretur velle, sicut dicitur irasci ab effectu vindictæ quam homines cum infligunt, irasci solent, quam Dei voluntatem aliqui voluntatem signi vocant. Cæterum contra Calvinum certò tenendum est, voluntatem Dei hoc loco propriè & formaliter accipiendam esse, non metaphoricè. Nam & ipsa voluntas signi*

*Voluntas
Dei vocā-
tu refra-
ctarios
qualu.*

signi in Deo, quæ præcipit, prohibet, permittit, consulit, & operatur, à melioribus theologis, non metaphoricè & ab effectu, sed propriè & formaliter dici intelligitur. Propriè enim & formaliter Deus vult ea quæ præcipit & consulit fieri; volens quoque permittit ipsa mala; volens operatur præueniendò multa bona quæ suum effectum non sortiuntur. Vide Molinam quæst. 19. art. 6. disp. 1. Hoc autem loco ipsa Dei voluntas quæ beneplaciti vocatur, respectu sanè auxiliorum gratiæ Dei intelligitur; respectu autem operum ipsorum voluntas non absoluta & efficax seu consequens, quæ semper impletur, & cui non resistitur, sed antecedens & conditionata. Deus quippe verò voluntatis suæ affectu, vera bonitate & misericordia sua, voluit & frequenter voluit, Iudæicum populum ad idola & alias impietates diffluentem, ad sese reuocare, & in sinum gratiæ suæ suppeditatis auxiliis tam externis quam internis recolligere; sicut gallina vero & tenero affectu vagantes suos pullos vult ad se recolligere, ne à miluo vagantes rapiantur. Hunc sensum ipsa Christi allata similitudo à nobis extorquet; & sine tali sensu falsa erit similitudo proposita. Non enim metaphoricè, sed propriè vult suos ad se pullos gallina colligere. Nec sequitur tamen quòd Deus efficaciter & absolute ipsam conuersionem velit, quia gallina vult absolute suos ad se pullos colligere; eò quòd Deus sic misericorditer vult congregare dispersos, vt cum iudicio & iustitia id faciat, non impetu & impulsu aliquo naturali. Dei autem iudicium hoc habet, vt rationalem creaturam pro modo conditionis eius ad se colligat, volentem scilicet, & diuinæ voluntati ac vocationi liberè acquiescentem. Quare causa hoc loco cur hæc Dei voluntas respectu conuersionis ipsius impleta non fuerit, adicitur: *Et nolulistis*. Hanc quoque voluntatis humanæ repugnantiã liberam fuisse, & ab ipsa profectam, pœna subsequens demonstrat: *Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta*. Porro & sic liberam fuisse ad malum, vt poruerint quoque sese conuerrere ad bonum, eadem verba demonstrant. Non enim pro eo quod facere non poterant, tanta pœna plecterentur. Fuit ergo in hac Dei voluntate gratia sufficiens, tamen non efficax: sufficiens, inquam, vt possent congregari, sed non efficax vt vellent, quæ vt desisset, ipsi in causa fuerint; quod illa Augustini sententia docet. *Gratia Dei adiuuat hominum voluntates* (nimirum quantum in se est, & antecedenter) *qua vt non adiuuentur* (scilicet efficaciter & cum effectu) *in ipsis itidem causa est, non in Deo: id est,*

De pecca.
mor. & re-
miss. lib. 1.
cap. 17.

quia

quia ipsi nolunt hoc fit, non quia Deus non vult; qui, vt alibi Augustinus docet, sic omnem hominem illuminat vententem in hunc mundum, vt omnes homines possint, si velint, ad Dei praecepta seruanda sese conuertere. De Genesi contra Manichæos lib. 1. cap. 3. Vnde & rursus dicit. Verum omnino est, omnes homines ad Dei praecepta complenda sese conuertere posse si velint, sed preparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere charitatis vt possint. Hanc Dei erga Iudæos præcipuè gratiam adiuuantem, ac sufficienter præparantem, sed eorum sola culpa inefficacem, Christus hoc loco ad futuram in eos vindictam iustitiam demonstrandam commemorat. Idem facit alius Propheta. *Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis. Et ne hæc Dei voluntas velleitas tantum quædam & metaphoricè dicta putetur, addit Propheta. Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem.* Docet Deum multam illis & copiosam gratiam dedisse vt à peccatis suis mundarentur, illos tamè mundari noluisse. Non igitur à Dei sola electione, vt vult Caluinus, & absoluta eius voluntate, sed à Dei bonitate & libera hominum cooperatione pendet hominis voluntas bona vt ad Deum conuertatur, quod & perspicuè Augustinus docet, *Retract. lib. 1. cap. 12.* vbi concludit contra Manichæos, in potestate hominis esse, mutare in melius voluntatem; sed addit contra Pelagianos, hanc potestatem nullam esse nisi à Deo detur, id est, nisi Deus velit nos congregare, voluntatem præparare, adiuuare, &c. Caluinus, vt Pelagianismum excutiat, in Manichæorum dementiam incurrit.

Denique sic hunc locum explicat Caluinus, vt quum Christus hinc dicat voluisse se congregare, &c. ille dicat Christum hoc non voluisse, sed signum aliquod voluntatis suæ dedisse quasi hoc voluerit, sicut Deus quum punit, signum dat iræ quæ in eum non cadit. Sed quum ex hac expositione sequatur aut Euangelium hinc mentiri, aut Deum rem eandem velle ac non velle, hunc nodum Caluinus his verbis abrumpit: *Solutio alibi à nobis adducta sufficit, quamuis multiplex sit Dei voluntas quoad sensum nostrum, non tamen cum hoc & illud in se velle, sed pro sapientia sua variè multiplici acsonitos reddere sensus nostros, donec cognoscere nobis dabitur mirabiliter cum velle quod nunc videtur esse voluntati eius aduersum.* Hæc ille. Concludit hoc loco sic Christum voluisse congregare quod reuera non voluit, sicut alibi docet. Deum mirabiliter velle peccata

Retract. lib. 1. c. 10.

Ezech. 24.

Caluinus Christo contradicit.

Instit. lib. 3. cap. 24. num. 17.

Instit. lib. 1. cap. 10. num. 3.

cata impiorum, quæ nunc propter præcepta eius in contrarium, voluntati eius aduersa videntur. Et hanc blasphemiam docens, iubet nos stare attonitos, & Dei sapientiam mirari, sui cerebri spectrum Dei sapientia nomine pallians.

IN MATTHÆI CAP. XXIIII.

15. *Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, &c.*

Difficultatis huius loci causa.

Hic locus multis ex causis obscurus est, ut parum attendentibus valde dubium sit, quæ tandem sit ista abominatio desolationis, de qua Christus loquitur. Primum *abominatio desolationis*, vox in Scripturis rara est, nec nisi apud Danielem & hoc loco reperitur, nec significat abominandam desolationem iuxta consuetam Hebræorum phrasim, sed abominationem quæ desolationis causa aut principium erat. Ipsa quoque abominatio non designat aliquam rem propriam, sed ab effectu, id est, quæ execranda & abominanda est. Desolatio verò Græco quidem vocabulo *τὸ ἐρημώσεως* respondet, sed in Hebræo *stupendam*, vel admirabilem potius significat. Ita verba generalissima & dubia magnam difficultatem pariunt. Deinde Danielis locus valde incertus est. Ter enim cap. 9. 11. & 12. de hac abominatione desolationis loquitur. Et cap. quidem 9. atque 11. satis clarè de illa loqui videtur quæ facta est in vastatione Hierusalem, per Romanos. Quod enim cap. 9. dicitur; *In dimidiis hebdomadis deficiet hostia & sacrificium, & erit in templo abominatio desolationis, & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio*; non nisi de cessantibus legalibus redemptione per Christum facta, & statim (ad maiorem eius rei euidentiâ) templi vastatione consequente, intelligi potest. Similiter quod cap. 11. dicitur, *Venient super eum tristes & Romani, &c. moxque paulò post, Auferent iuge sacrificium, & dabunt abominationem in desolationem*, non nisi de vastatione Hierosolymæ per Romanos facta intelligi potest. At tamen cum in fine cap. 12. sic legimus: *A tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, dies 1290. Beatus qui expectat & peruenit usque ad dies 1335.* non nisi de fine seculi, & de sublato per Antichristum Christianorum sacrificio, eiusque breui regno intelligi posse videntur. Christus ergo hoc loco de eadem loqui videbitur.

Et P
tia.
ven
loqu
Iren
A
stum
iung
rum
tu I
Tunc
verbi
impu
quib
Luca
tharu
Q
12. de
loqui
fuera
enim
in cru
cidit
Eccle
Præd
ipsis,
N
loqui
dais p
abom
enim
nos f
Sed q
fine &
se exp
quo
Dani
Chri
saris
lib. 18
gi po
Titi
Ec